

Sygn. akt I Ns 223/14

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2014 roku

Sąd Rejonowy w Brzegu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Joanna Kurowska

Protokolant: referent stażysta Anita Bider

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 grudnia 2014 roku w B.

sprawy z wniosku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

o stwierdzenie nabycia spadku po K. B. (1)

1. oddalić wniosek R. P. i A. B. (1) o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu lub przyjęciu spadku po K. B. (1),

2. stwierdza, że spadek po K. B. (1)

zmarłej dnia 05.08.2012r. w B.

ostatnio stale zamieszkałej w B.

na podstawie ustawy

nabyła:

siostra R. P. oraz brat A. B. (1) (dzieci F. i M.) po 1/2 części każdy,

3. zasądza od uczestników postępowania R. P. i A. B. (1) kwotę

UZASADNIENIE

(...) sp. z o.o. z siedzibą w S. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po K. B. (1) zmarłej 5.08.2012r. ostatnio stale zamieszkałej B.. Do wniosku wnioskodawca przedłożył odpis skrócony aktu zgonu, aktu małżeństwa zstępnej spadkodawczynie R. B. . W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał na swój interes prawny , iż posiada on wierzycelność przysługująca od następców prawnych spadkodawczynie.

W toku postępowania Sąd ustalił ustawowy krąg spadkobierców i postanowieniem z dnia 18.06.2014r. dopuścił do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego również A. B. (1) syna zmarłej. Któremu doręczono odpis wniosku oraz odpis postanowienia z dnia 18.06.2014r. wraz z zawiadomieniem o terminie rozprawy. Na kolejnej rozprawie ustalono, że uczestnicy postępowania złożyli wnioski o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku. Sprawy zarejestrowane pod sygn. (...)połączono do wspólnego rozpoznania ze sprawą o stwierdzenie nabycia spadku.

Sąd ustalił stan faktyczny:

Spadkodawczynie K. B. (1) zmarła w dniu 5.08.2012r. , w chwili otwarcia spadku była panną, nie miała dzieci a jej rodzice zmarli przed nią. Rodzeństwo spadkodawczynie to R. P. i A. B. (1)- uczestnicy postępowania. Uczestniczka

postępowania R. P. zeznała, że mieszkała wraz ze zmarłą siostrą, która na około 5 lat przed śmiercią nie wychodziła z domu. Spadkodawczyni nigdy nie informowała jej, że zaciągnęła jakiekolwiek zobowiązania, uczestniczka nie znalazła w mieszkaniu żadnych dokumentów świadczących o zaciągniętych kredytach czy pożyczkach, zaś w skrzynce pocztowej nigdy nie było żadnego awiza ponieważ pocztę odbierała od listonosza spadkodawczyni. Jednocześnie uczestniczka wskazała, iż zmarła nie miała żadnych wydatków, poza bieżącymi opłatami za mieszkanie i żywność, przed emeryturą była księgową i miała swoją emeryturę. O długach spadkowych uczestniczka dowiedziała się z wniosku w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku.

Uczestnik postępowania A. B. (1) zeznał, że nigdy nie interesował się spadkiem po siostrze, nie wiedział, że jest on w kręgu ustawowych spadkobierców, nie posiadał żadnych informacji, że zmarła zaciągnęła zobowiązania.

R. P. złożyła w dniu 11.12.2014r. oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza zaś A. B. (1) oświadczył, iż spadek odrzuca.

Dowód:

1. Akt zgonu K. B. k. 8
2. akt małżeństwa R. p., k. 9
3. Zapewnienia spadkowe, k. 26
4. Zeznania uczestniczki postępowania R. P., k. 26, 65- (zapis na płycie cd czas 09.40-17.58)
5. zeznania uczestnika postępowania A. B., k. 65-66- (zapis na płycie cd czas 18.39-24.37)
6. oświadczenia, k. 64

Sąd zważył co następuje:

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku jest uzasadniony, wnioskodawca wykazał swój interes prawny do złożenia wniosku przedkładając nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym przeciwko spadkodawczyni na rzecz (...)z/s w G.z dnia 13.08.2007r., sygn. (...)oraz oświadczeń złożonych w formie aktu notarialnego z dnia 23.08.2012r. o potwierdzającego zawarcie umowy o przelew wierzytelności na rzecz (...)wraz z listą dłużników oraz z dnia 23.08.2012r. potwierdzającego dokonanie przez (...)na rzecz (...) sp. z o.o.- wnioskodawcy powierniczego przelewu wierzytelności wraz z wykazem dłużników. Z zapewnienia spadkowego wynika, że spadkodawczyni w dacie otwarcia spadku była panną, nie miała dzieci a jej rodzice zmarli przed nią. Zatem do kręgu ustawowych spadkobierców należy rodzeństwo zmarłej- uczestnicy postępowania. Jednakże ich wnioski o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 1019 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku tak jak każde oświadczenie woli może być dotknięte wadą. Artykuł 1019 k.c. reguluje uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem błędu lub groźby lub nie złożenia - z tych samych powodów - oświadczenia w terminie. Przy ocenie istnienia błędu lub groźby przy złożeniu

oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku należy stosować ogólne przepisy kodeksu cywilnego, tj. art. 84, 86, 87 i 88.

Konstrukcja uchylenia się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 1019 § 1 k.c.) została rozciągnięta na sytuacje, w których pod wpływem błędu spadkobierca nie złożył żadnego oświadczenia w terminie (art. 1019 § 2 k.c.), a więc takie, w których w istocie spadkobierca uchyła się nie od skutków prawnych swego oświadczenia, lecz od skutków biernego zachowania się (niezłożenia oświadczenia). W tych wypadkach skuteczne uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia w terminie powoduje wyłączenie działania fikcji prostego przyjęcia spadku, wynikającej z art. 1015 § 2 zdanie pierwsze k.c. lub, w konkretnych okolicznościach, z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 zdanie drugie k.c.).

Spadkobierca składa oświadczenie woli o przyjęciu lub odrzuceniu spadku pod wpływem błędu, jeżeli w chwili składania tego oświadczenia był w błędzie co do treści czynności prawnej (art. 84 § 1 zd. 1 k.c.), a błąd był obiektywnie i subiektywnie istotny (art. 84 § 2 k.c.).

Błąd co do treści czynności prawnej może być błędem co do tytułu powołania do dziedziczenia, osoby spadkodawcy, przedmiotu spadku. Należy jednak zgodzić się z poglądem, że podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 w zw. z art. 84 § 1 zd. 1 i § 2 k.c.). Błędem takim nie jest niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z nie dolożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (post. SN z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, OSNC 2006, nr 5, poz. 94, post. SN z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, Lex nr 677786). Nie będzie też błędem prawnie doniosłym złożenie oświadczenia pod wpływem wadliwych, błędnych pobudek czy motywów, czy z tego samego powodu brak odpowiedniego oświadczenia w terminie.

Spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożonego pod wpływem błędu lub groźby w terminie określonym w art. 88 § 2 k.c., tj. w ciągu roku od wykrycia błędu .

Błąd co do przedmiotu spadku (istnienia długu spadkowego) był błędem istotnym co do treści czynności prawnej, jednakże Sąd odmawiając pomimo to zatwierdzenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza stwierdził, że nie jest możliwe takie uchylenie się, jeżeli brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego jest wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy. W ocenie Sądu, uczestnicy postępowania nie wykazali, aby czynili starania mające na celu ustalenie, jaki rzeczywisty majątek pozostawiła siostra; R. P. poprzestała jedynie na sprawdzeniu dokumentów w mieszkaniu po jej śmierci, zaś A. B. (1) w ogóle nie zainteresował spadkiem.

Zdaniem Sądu, jeżeli uczestnikom, nie była znana sytuacja materialna siostry, powinni w stosownym czasie podjąć kroki dla jej ustalenia, a gdyby okazało się to niemożliwe, "winni złożyć odpowiednie oświadczenia spadkowe". Uczestnicy jednak nie czynili starań aby uregulować sprawy spadkowe, nie wnieśli nawet o stwierdzenie nabycia spadku przez sąd. Z wnioskiem takim wystąpił dopiero wierzyciel i to po dwóch latach od śmierci spadkodawczyni. W ocenie Sądu brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego był wynikiem braku staranności po stronie uczestników, dlatego Sąd odmówił im zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza i odrzucenia spadku .

Sąd zasądził od uczestników postępowania solidarnie na rzecz wnioskodawcy kwotę 175 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Wedle zasady wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c. koszty postępowania nieprocesowego nie podlegają rozliczeniu pomiędzy uczestnikami tego postępowania, lecz każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Reguła ta doznaje jednak ograniczeń, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne - art. 520 § 2 k.p.c. W takiej sytuacji Sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. Sprzeczność co do wyniku sprawy oczekiwanego

przez wnioskodawcę i uczestników postępowania jest w niniejszej sprawie wyraźna. Wnioskodawca jest wierzycielem, który z braku inicjatywy ze strony spadkobierców zmarłego, celem dochodzenia wierzytelności przysługującej mu pierwotnie przeciwko zmarłemu, złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku. W ten sposób wierzyciel działał jednak również niejako w interesie samych uczestników, dążąc do uporządkowania sprawy spadkowych. Dlatego też Sąd uznał, iż zasadne jest obciążenie kosztami procesu poniesionymi przez wnioskodawcę właśnie uczestników postępowania.

Na zasądzoną kwotę 175 zł składa się kwota 50 zł uiszczona przez wnioskodawcę tytułem opłaty sądowej 48 zł poniesione w związku z wnioskiem o wskazanie następców prawnych zmarłego oraz 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (w tym 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa). Kwota 60 zł kosztów zastępstwa procesowego uzasadniona jest treścią paragrafu 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461). Sąd uznał, iż w przedmiotowej sprawie brak podstaw do zwielokrotnienia stawki przyznanej tytułem zastępstwa procesowego, o co wnosił pełnomocnik wierzyciela. Sprawa nie była bowiem skomplikowana ani pod względem faktycznym, a nie też merytorycznie nie wymagała od pełnomocnika szerokiego uzasadnienia zajętogo stanowiska. Wszelkie czynności przygotowawcze, które sprowadzały się do uzyskania odpisów aktów stanu cywilnego, również nie wymagają dużego zaangażowania, a cała procedura nie jest zbyt skomplikowana i można ją wykonać drogą korespondencyjną, jak też zapewne było i w niniejszym przypadku. Sąd nie uwzględnił za uzasadnione koszty w kwocie 2*po 39 zł za uzyskanie odpisów aktów zgonu i małżeństwa albowiem wnioskodawca nie miał obowiązku przedkładać ich do akt, Sąd na wniosek wnioskodawcy mógł zwrócić się do USC o te akty.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono, jak w sentencji.